

NOIEMBRIE 1988

EDITATE IN COLABORARE CU COMITETUL JUDEȚEAN
DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA

„O unitate vie, un trup vînjos, urias și nebiruit”

Dorințele și străduințele de realizare a idealurilor de libertate și unitate națională s-au accentuat în timpul războiului mondial. În pofida persecuțiilor de tot felul din partea autorităților austro-ungare, românii din Transilvania și Bucovina și-au exprimat tot mai hotărât voința de a se uni cu frații de peste munți. În anii 1914-1918 s-au organizat intruniri și adunări, s-au publicat numeroase articole prin care se avertiza că a sosit momentul suprem ca idealul sfînt de unire să devină o realitate.

Spre a se ajunge la acest rezultat, în martie 1915 s-a convocat la București „Congresul românilor de peste hotare, aflați în țară”, de către ardeleanii S. Mindrescu, Vasile Lucaci și bucovineanul Emilian Slușanschi. La adunarea din sala „Dacia” au alcătuit o motiune prin care „se declară solidaritate cu lupta începută de fruntașii români de pretutindeni pentru a grăbi intrarea în acțiune a României contra Austro-Ungariei”.

O manifestare de mare răsunet a fost adunarea de la Ploiești din mai 1915, la care au participat reprezentanți de seamă ai românilor ardeleni și bucovineni, alături de marele patriot Nicolae Titulescu și alte personalități de seamă din vechiul regat. Toți vorbitorii, bucovineanul D. Marmeliuc, ardelenii S. Mindrescu, reprezentanții muncitorilor și ai tărânilor prahoveane, declarau că sînt gata să se jertfească pe altarul patriei spre a-i elibera cu singele lor pe românii care îndură crîncena asuprire.

În direcția aceasta se îndreaptă toate privirile, bat tot mai viu inimile și se luminează mințile pentru unirea în cuget și simțiri. La 4 mai, la mitingul național de la Ploiești, în discursul de o frumusețe remarcabilă, N. Titulescu, plin de convingere afirma: „Din împrejurările de azi România trebuie să iasă întregă și mare”. Bucovineanul D. Marmeliuc, în fața ardelenilor și muntenilor, a evocat umbra voievodului Ștefan cel Mare și rugămîntea acestuia de a-i aduce mormintul „sub stăpînire românească”. Ardeleanul S. Mindrescu l-a îmbrățișat pe Marmeliuc și s-a adresat celor prezenți: „Iubiți frați, voi cei din țara liberă, vedeți unite aici două provincii românești, Ardealul și Bucovina... veniți de vă infășurați voinicește brațele în jurul trupurilor noastre, pentru a forma o unitate vie, un trup vînjos, urias și nebiruit”. Mulțimea a izbucnit în valuri de aplauze, iar un muncitor prahovean și-a încolăcit brațele cuprinzîndu-i pe cei doi, formînd o sculptură însuflețită a celor trei frați, în uralele frenetice ale asistenței. S-a scandat: „Trăiască România unită”, „La luptă pentru unitate națională!”. Muncitorul le-a transmis deplinul acord declarînd: „muncitorii români din țara liberă vă asigură prin glasul meu, muncitor la atelierele C.F.R. Ploiești, că stăm de veghe și așteptăm ceasul hotărîtor pentru viitorul poporului nostru...”. Gîndurile sale exprimate prin viu grai se încheiau cu urarea „Trăiască unitatea tuturor românilor în patria lor de mîine, liberă și înfloritoare, mamă bună pentru fiii săi”. Deplina adeziune a tărânilor față de realizarea dezideratului de unitate națională a fost exprimată de un tărân prahovean astfel: „Tărânul român din țara liberă, legat de veacuri de pămîntul acesta, muncit de noi, cu lacrimi și cu sînge apărât... își va face datoria față de frații lui, față de țară, nădăjduind că o Românie unită cu Ardealul și Bucovina va fi o Românie a dreptății și a luminii și pentru noi”.

Ardeleanul V. Lucaci, în acordurile marșului „La arme”, a încheiat adunarea îndemnînd la realizarea cit mai grabnică a actului de dreptate istorică, pentru care s-au jertfit atîtea și atîtea generații.

Lupta pentru unire a luat amploare. Deputații bucovineni Ispescu-Grecu și Gh. Grigoriu au declarat în parlamentul din Viena că cele patru milioane de români din imperiul austro-ungar pretind autodeterminarea lor în cadrul unui stat propriu. Ziua de 6 octombrie 1918 s-a transformat într-o zi hotărîtoare pentru marea împlinire, întrucît Comitetul național al românilor din Transilvania și Bucovina a emis Declarația istorică în care se afirmă: „sîntem hotărîți să luptăm prin toate mijloacele și pe toate căile ca întreg neamul românesc să fie constituit într-un singur stat național și liber” și „nu recunoaștem monarhiei austro-ungare dreptul de a se ocupa de soarta românilor din Ardeal și Bucovina, deoarece veacuri de-a rîndul ne-a ținut în cea mai rușinoasă robie”.

În 17 octombrie s-a constituit la Viena Comitetul național român, care într-un ziar vienez a declarat că „unirea românilor este un ideal și o țintă”. Pe teritoriul Rusiei s-au constituit detașamente de voluntari români, iar la adunarea de la Celiabinsk s-a proclamat desfacerea pămîntului românesc de Austro-Ungaria și alipirea lui la România.

Prin stăruințele unui grup de patrioți, în frunte cu Sextil Pușcariu s-a editat ziarul „Glasul Bucovinei”, care, în primul său număr, preciza: „vrem să rămînem români pe pămîntul nostru strămoșesc, precum o cer interesele noastre românești”. În zilele următoare s-au desfășurat, aproape paralel, manifestări revoluționare în Transilvania și Bucovina. La 27 noiembrie 1918 adunarea constituantă a Bucovinei a ales Comitetul național și a hotărît „Unirea Bucovinei cu celelalte țări românești într-un stat național independent”, iar la 1 Decembrie cele peste o sută de mii de persoane întru-nite la Alba Iulia au decretat unirea tuturor românilor din Transilvania cu România. Articolul V al rezoluției adunării de la Alba Iulia specifică: „Românii adunați la această adunare națională salută pe frații lor din Bucovina scăpați din jugul monarhiei Austro-Ungariei și uniți cu țara mamă România”.

Urișele manifestări ale maselor populare, care au urmat în toate provinciile românești, au exprimat satisfacția idealului împlinit. S-a creat o unitate vie ce a făcut posibilă descătușarea energiilor creatoare ale întregului popor.

Nicolae ȘTEIU

Desen de Ion Carp FLUERICI

Patria-n pace

Pe stîncă
înaltă
cutez a sui
laude-aduc
Patriei dintotdeauna...
Înalțe-se
cîntecul meu
și lumii vestească
dorința de pace
a neamului nostru...
Audă-se mercur
și cit mai departe
glasul...
Deasupra cîntării
mele
dintotdeauna
Patria este...

Nicolae CĂRUNTU

Unirea cugetului nostru

Poate marea întrebare este
ce s-a împlinit atunci,
cînd totul era demult în noi limpezit,
cînd dimpreună eram de-o vecie
între hotarele cugetului nostru?
Der tată că stîm
era încă nevoie de jertfă
la rădăcina neamului sîngele
nu se-adunase încă
pină la cumpăna veacului.

Mihai MARCIUC

A PRIVI

Douăzeci de toamne la Suceava sub semnul lui Nicolae Labiș

De douăzeci de ani toamnele Bucovinei poartă numele lui Nicolae Labiș. De douăzeci de ani culorile cerului se aprind peste un anotimp care pune blînd stăpînire pe suflet, peste acel tărîm unde poezia își întemeiază casa ei de aur — palatul în ale cărui odăi, încălzite cu parfum de crîn și miere, își dau întîlnire prietenii lui Nicolae Labiș.

De douăzeci de ani, în tîntul Sucevei, cuvîntul își află patrie și se deschide către zările frumuseții.

Cuvîntul întreg și singur, rostogolindu-se peste păduri fabuloase, cuvîntul cel visat de stele, cel care udă pămîntul și spală pulbera drumurilor, cuvîntul cel greu de pe umeri și cel care șterge sudoarea obrazului, cuvîntul din privire, de nerostit și cel adînc îngropat în roșul inimii, cuvîntul mire din miezul pîinii și cel din care sorb rădăcinile lumii, cuvîntul de aer dintre silabe și cel ar-cuit peste semnele vremii, cu-

vîntul copil și părinte.

De douăzeci de ani, în tîntul Sucevei, cei mai tineri poeți ai țării desăvîrșesc împreună chipul poeziei.

Ei invadă aici, lingă Nicolae Labiș, o lecție în neuitări, puterea de a crede în rostul creației, sensul deplin al luptei cu inerția.

Fiecărui dintre ei îi este dat să-l vadă pe Nicolae Labiș aievea, neclintit în fațara singurătății, în cel mai fierbinte loc al ei, mărturisind în fiecare clipă despre tăcerea în care stă ferecat cuvîntul, despre puterea umeltelor sale, despre neputința privirii asupra stelei, despre hainele înslătoare ale vorbei, despre încăpățînarea vreunui sens împietrit.

Fiecare îl vede pe Nicolae Labiș topind cuvinte la gura unui captor fantastic în care ard toate clipele vieții sale dimpreună cu istoria întregă a neamului, a timpului zidire, dimpreună cu a locului nedez-

mințire, cele mărunte dimpreună cu cele veșnice.

Fiecare îl vede pe Nicolae Labiș făurind poezie ca un adevărat muncitor încordat de efort, cunoscînd mai bine decît toți măsura și rostul acestei trude. Știînd că nimeni altul că poezia este un fluid fundamental al ființei omenesti în care cele nevăzute și cele bănuite și cele presimțite capătă dintr-o dată contur, în care spaima, bucuria și împăcarea își recunosc ființa și sensul, în care coaja subțire a lumii se risipește ca fumul, în care orice înțeles devine cristalin.

Fiecare îl vede pe Nicolae Labiș lucrînd cu aceste semne înțelese, în patria cuvîntului, ca într-o grădină peste care se astern zile și nopți, ani și vecii, într-o ordine calmă, picurată din ochiul Lucașărului, ca într-o grădină în care însecatele mărunte, iarba și florile, opacii și fructele sînt știute fiecare după nume și rang și

unde apele nu sînt tulburate decît de înfloririle secrete ale astrilor, unde oboseala minții are statui întunecate, forecate în peșteri adînci, alături de sabia invinsă a luptătorului și de uitate otrăvuri semețe.

Fiecare îl vede pe Nicolae Labiș pe tărîmul unui ocean al candorilor, pe oglinda căruia plutesc, elegante, corăbiile celor răpuși de cîntec, la fărîmul unui adevăr unic dinspre care nimic nu se rostogolește, dar care primește rostirea din toate zările timpului.

Fiecare îl vede pe Nicolae Labiș la el acasă, în pridvorul însoțit, înconjurat de acea grădină în care tot ce există există din dragoste, tot ce se poruncește se poruncește din dragoste, tot ce se pedepsește se pedepsește din dragoste și tot ce se răsplătește se răsplătește din dragoste și în care el pozește, spre a gusta împreună cu Poetul, din vinul unei toamne care anul acesta s-a numărat cu numărul douăzeci.

Victor Traian RUSU

autograf

Oaspeți din R.P. Chineză

„Să fie veșnică prietenia, cum veșnic e pămîntul Sucevei și amintirea Marelui Ștefan”.

Xu YUNXI

„În orașul grădină Suceava, cele mai curate sentimente de prietenie”.

Cai HAIBIN

„Frumos cerul!
Frumos pămîntul!
Frumoase inimi întîlnite de noi
Frumoasă să fie prietenia
între scriitorii chinezi și
români”.

Zhang QI

„În inima mea încă un pămînt mirific — Suceava”.

Tan TAN

„...încurajarea neasemănării”

(Interviu cu criticul literar Laurențiu Ulici)

Precizînd preocuparea criticului Laurențiu Ulici pentru primii pași ai tinerilor în arena literară, pentru radiografierea debuturilor, repetăm un lucru știut de toată lumea. Laurențiu Ulici vine în fiecare toamnă la Suceava în această sărbătoare a poeziei care este Concursul de poezie „Nicolae Labiș”. Fîind în miezul lucrurilor, am solicitat opinia domniei sale în legătură cu concursul de la Suceava (1) și fizionomia ultimei promoții poetice (2). Îi mulțumim și pe această cale.

1. — Fîindcă e a douăzeciua ediție, ne putem permite să fim realști. Concursul „Labiș” a însemnat foarte mult pentru poezia tinerilor. E suficient să parcurgem lista premiaților și să cităm cîteva nume pentru a ne convinge de justetea afirmației Constantin Ștefuriuc, Ioana Crăciunescu, Carolina Ilica, Constantin Pricop, Cornelia Maria Savu, Paul Balahur, Dan Verona, Dolina Uricariu, Domnița Petri, Cleopatra Loricu, Lucian Vasiliu Adrian Alui Gheorghe și alții. Nu-i mai puțin adevărat că în ultimii ani valoarea participanților a fost în genere modestă. Poate-i de vină o anumită obișnuință, o stare de rutină oarecum firească după atîtea odii în care totul a decurs după același „protocol”. Poate e de vină modalitatea nu tocmai incitantă de întîlnire a participanților cu poezii și criticii consacrați, membri ai juriului. În fond, întîlnirea unui poet tînar cu un scriitor consacrat e întotdeauna memorabilă. Poate e de vină menținerea baremului vîrstei într-o vreme cînd media de vîrstă a debutului a crescut. Poeții din ultimii ani sînt tot mai mult „făcuți”, chiar dacă și „născuți” (unii din ei!) ceea ce presupune un timp mai lung de acumulare culturală și un mai îndelungat exercițiu poetic pînă la afirmare și debut. Vor mai fi fiind și alte pricini. Important este că înaintea ediției a XXI-a (21 au fost anii de viață a poetului), concursul „Labiș” trebuie să se afle ca înaintea unui nou început. Ideea de a suplimenta concursul

de poezie cu un coloeviu de critică mi se pare fertilă, stimulatoare. Nu mă îndoiesc, organizatorii concursului vor găsi și ale moduri de înnoire pentru a face din această, lată tradiție o acțiune vie, modernă, în pas cu ce se întîmplă în lăuntru fenomenului poetic românesc contemporan. N-ar fi rău să fie strinse într-o antologie a concursului „Labiș” texte ale celor mai buni autori prezenți, premiați de-a lungul timpului la Suceava, după cum iarăși n-ar fi rău ca, păstrîndu-se în fond, în fidelitate față de numele celui pe care îl poartă, concursul să fie și o tribună pentru cele mai noi tendințe din poezia de astăzi. Concursul poate să-și facă un program de încurajare neasemănării. Firește acolo unde ea nu este un act în sine, o pură ostentație, ci o cale firească a talentului.

2. — Cred că în ultimii ani se poate constata, odată cu apariția unei noi promoții poetice, promoția 90, o recuștigare a lirismului, deosebită de cea a promoțiilor 70 și 60, fîindcă ține cont și de experiența antilirică a optzeciștilor. Am întîlnit la cîteva concursuri literare poeți tineri, cei mai mulți proveniți din medii universitare, care atestă prin textele lor o schimbare în felul de a gîndi poezia. E vorba de Daniel Bănușescu, Cristian Popescu, Paul Viniciu, Iovana Gîrbea, Andrei Damian, Simona Popescu, Marius Oprea, Cristian Pavel, Simona Șerban, Letiția Olaru, Ioan Pop, Constantin Savin, Vasile Baghiu, Dragoș Bogdan Iuga, Constantin Rupa și încă alții ale căror nume nu-mi vin acum în minte. Chiar din cite am spus se vede că este vorba de o promoție veritabilă, al cărei focar, dacă se poate vorbi de așa ceva, este cenaclul „Universitas”, condus de Mircea Martin. Pentru că veni vorba, n-ar fi rău dacă la coloeviul de critică de la ediția viitoare ar fi chemați și tineri poeți — primii beneficiari ai ideilor puse în circulație.

Consemnat de M. TINESCU

Intre volumul anterior de versuri al Corneliu Maria Savu și cel mai recent — **Semne de viață*** — se aşază nu numai nişte ani (buni), ci și o treaptă hotărâtoare a evoluției poeziei: trecerea din tinerețe în deplina maturitate a vocației creatoare. O astfel de afirmație tranșantă are riscurile ei ce vin din lipsa unor criterii general-valabile pentru recunoașterea unei asemenea tranziții care, la urma urmei, nici nu este obligatorie într-o carieră artistică. În cazul Corneliu Maria Savu — poezia cu o traiectorie atât de clară și sigură, deocamdată continuu ascendentă — riscurile merită să fie asumate. Pentru orice cititor de bună-credință este, firește, limpede că nu se pot fixa borne absolute de demarcație între vîrstele lirice; nu este însă mai puțin adevărat că, mai ales în poezia reflexivă, în lirismul intelectual în genere, se produc acumulari, decantări și, în consecință, mutații la nivelul structurilor de adîncime, în topografia creației, în limbaj, și în perspectiva ontologică și, de ce nu, în ritmul combustiei launtrice.

Ar fi greșit să se creadă că schimbările se produc exclusiv prin adăugare; eul liric ciștigă, dar și pierde, „schimbarea la față” sugerînd paralelisme cu vîrstele biologice; cu deosebirea că, în poezie, mai ales în cazul vocațiilor accentuate, bilanțul este, totdeauna, pozitiv. Cornelia Maria Savu nu face excepție. Să vedem, mai întii, ce a disparut din poezia ei (sau s-a estompat) odată cu volumul **Semne de viață**. Înainte de toate, nu mai regăsim frăgezimea tonului caracteristică pentru ceea ce s-ar putea numi „opera primă” și, laolaltă cu ea, acel gen de imperfecțiune care punea, uneori, accente seducătoare în poeme interesante ori corecte dar fără un relief deosebit. De asemenea, deși arborează, în continuare, „blugii imperiați”, poeta a pierdut acru de superioritate juvenilă, nonsalant-ironică (ii venea, e adevărat, atât de bine) în fața cotidianului, banalului (om ori eveniment). Ironia, ca manifestare superioară a lucidității, a răsădit, dar, fiindcă autorea se declara acum cel puțin solidară cu lumea comună, luciditatea se însoțește, la un nivel mai înalt și mai tăios, cu autoironia. În sfîrșit, a pierdut ispită, pe alocuri periculoasă, către locvacitate, tentație determinată de o eminentă capacitate de frazare poetică și de o stăpînire completă a anatomiei și fiziologiei vocabularului. În ultimele două situații, pierderile se soldează, de fapt, cu ciștiguri considerabile pentru substanța și expresivitatea lirismului — mult mai dens acum și mai tensionat. Tot ca un eiștig trebuie considerată dispariția din poemele ei a naratiunilor, fie ea și cu semnificații parabolice, schimbare cu atât mai mult benefică,

cu cît parabolele lăsașă să se vadă efecte de inductanță dinspre poeți contemporani aparținînd generației mature. În **Semne de viață** textele poeziei se eliberează aproape total de epic și este bine și firesc să se fi petrecut această decantare date fiind marca tensiune a confesiunii, energia lirică a poemelor sale de acum și din celelalte volume. Lirismul Corneliu Maria Savu a crescut întotdeauna, ca o vegetație viguroasă, variată și aparent spontană, dintr-un sol intelectual și cultural bogat și bine nutrit, cum se înțelege, de altfel, cu cei mai buni poeți și prozatori din generația sa. Un merit al volumului ei cel mai recent (prin care se și distanțează, în acest domeniu, de mulți tovarăși de drum literar) ține de asimilarea și adevărată completă a informației culturale

volumul se edifică pe opoziția dintre cele două puteri mitologice pomenite. Ananke este preluată nu pentru prerogativele sale integratoare (în determinările cosmice), ci pentru cele restrictive, de anihilare a energiilor existențiale — inițiativa, voința, impulsul mișcării; ea este inerția, cășmanul poetului, renunțarea la orizontul apolinic, limitarea la perimetrul mărginit al evenimentului cotidian; la semnificațiile minore ale acestuia: „sora ananke se strecoară-n asternuturile / tale cînd pe cer izbucnește steaua ciobanului — / să-i sucim gîtul! / verși hîrdăul plin cu cheaguri de singe-al / memoriei în pragul zilei de ieri — /.../ ei, sufletul construcător beat / de orgi alunecă-n a-lămurile celor / treizeci de bași inecați în flori / cînd se strecoară-n asternuturile / tale perfida

alocuri și, mai ales, pe o teamă permanentă de spațiul pustiu și de timpul gol, pe care le populau febril cu oameni, evenimente, jocuri ale eului, demers în care vedem o reacție de autoapărare a poetului, în fața determinărilor obiective ale ființei sale supuse normelor existenței.

Feminitatea poeziei Corneliu Maria Savu este puternică, aici poate mai distilată decît în celelalte volume. Nu dăm aproape nici o importanță obsesiei oglinzii, ci altor note mai substanțiale și care ridică stacheta lirismului, note nu mai apăsate, dar mai evidente în poemele de dragoste. Desi erotica ei ține mai degrabă de contemplarea iubirii (a unei iubiri a simțurilor potolite, imblînzite), comunică, totuși, gesturi și atitudini feminine (stereotipe sau insolite) care fac confesiuni, „urchează” adevărul, se lamentează, mărturisesc ritualuri inventate, flagelează, se alintă, mîngieie, ironizează. Este cultivată, în fond, o feminitate „bifrons”, pendulînd între idolatrie și sentimentul superiorității, plasînd erosul între sacralizare și demitizare: „...o cite / vîlvătăi de comori aruncă el / în brațele tale — pe veci umilită / și tu să-i iei ochelarii cînd / vrea să citească / ușor aplecat / regulemele organice ale disperării / din orasul acesta și / astigmatismul lui abin bănuț / (cînd te privește fără ochelari / și foarte aproape — și-a spus (/ din profil ești o prințesă surizînd / în swahili) să și se pară cea mai / înaltă temă poetică în chiar cîipa / în care cu infinită blîndețe el / te prinde în brațe și scoate / din buzunar un cleștor de / argint : „hai să smulgem sufletul / acesta sălbatic îți spune / „dragostea mea bine-ai murit / bine-ai venit!”

Cornelia Maria Savu practică o poezică a lucidității, a ochiului treaz, ambiționînd să exprime dimensiunile și raporturile adevărate ale oamenilor, actelor, obiectelor, ale raporturilor dintre poet și lume: „...ce n-au făcut poetesele / lumii ș.a.m.d. / ... ei bine hai poezia mea / să cumpărăm un magazin de / cosmetice în orașul acesta / și alții s-au deducit la tutun / coloniale ori lăzi cu arme și / eu cum aș vrea să dispar / într-un magazin plin de / cosmetice să fac să tremure / borcănașele cu fond de ten / sub frazele mele destepete /.../ hai poezia mea încearcă tu / singură departe de mine în / spațiul acesta deal-vale deal-vale / pină-n pinzele albe să faci / o rană în pieptul multîmii / cum nu-ndrăznește nici-un cușit”. **Semne de viață** îi consolidează poziția în zona centrală a poeziei noastre tinere de azi.

Mihail IORDACHE

* Editura Eminescu, 1987

Intre Hermes și Ananké

la structura și finalitatea poemelor; se evită astfel suspiciunea de exhibare a crudității, sau năcărc de flanerism intelectual, cînd nu este vorba de o (pur și simplu) tentație a livrescului, de o presiune a lectorilor recente sau fundamentale, specifică sfîrșitului de uccenicie în ale cartilor. Spunem asta intrucît la mulți poeți tineri am întîlnit situația paradoxală a subordonării poeziei față de sursa de informație; (de altfel, în volumele anterioare, nici Cornelia Maria Savu nu este scutită de asemenea servituți care se întîmplă și la case mai mari).

Dovada peremptorie a emancipării poeziei de fascinația modelelor culturale o constituie modul în care sint integrate și folosite la degajarea liniilor de forță ale fondului de semnificații al volumului cele două puteri tutelare ale actualității stări a poeziei sale: Ananké și Hermes. (Trebuie spus, înainte de a merge mai departe, că **Semne de viață** pornește de la premisa asumării lucide — de aceea permanent ironică, autoironică, însă cu măsură, și nu lipsită de dramatism — a condiției de locuitor al provinciei, fără ca aceasta să producă vreo îngustare a orizonturilor — de orice fel ale personalității; se dovedește astfel că e o prejudecată asimilarea condiției reale a poetului cu locul său de reședință: semnele de viață sint, pină la un punct, o cardiogramă a vieții provinciale, dar vin de la un artist care nu a abdicat de la nici una din prerogativele situației în centrul actualității). Revenind la cele spuse mai înainte, să observăm că, la nivelul structurii de adîncime,

soră ananké”. Ei i se opune zeul mesager, înzestrat cu toate însemnele sale și, mai ales, cu puterile esențiale venind atit dinspre Hermes arcadianul, cit și dinspre Hermes Trismegistos: inventator al literii, dar și protector al hoților, călăuză a umbrelor în Hades și pereche erotică ideală, zeitate sapiențială, profet dar și dătător al memoriei didactice; și, în tot cazul, divinitate inițiativă, întemeietor al hermeneuticii. Autoironică, ipostaza feminină nu-i bagatelizează nici apartenența olimpică, nici epifania lirică: „sînt o femeie tinără / cu mersul ușor implectit / în arpile de a glezne / cum stau în fața voastră / cu plasa plină de morcovii și / poeme nu vă gîndiți la mesajul tărimului în care / n-a căleat picior de om /.../ eu trec prin aburul fanat al dimineații / și aripile-mi de la glezne / prin praful și pulberii răcoare vai / flăcările iadului / sub pașii voștri de erol”

Organizarea bipolară a lirismului Corneliu Maria Savu emană de la o personalitate creatoare de structură funciar clasică, de fapt, dincolo de luciditatea niciodată trădată, un clasicism la amurg, un fel de elenism la cotele contemporaneității, după cum ea însăși spune: „hai să întemeiem la poale / dealului runc un elenism al / simțurilor”. Opțiunea se sprijină, în emisiunea lirică propriu-zisă, pe senzualismul cu ambitus larg (într-o decantare atentă și explozie supraviețuită, între eros și thanatos, între absorbirea în stare naturală a evenimentului și hermeneutica lui savantă), pe o retorică insidioasă, dar niciodată lipsită de rigoare, conformistă pe

Marele premiu
CONSTANTIN RUPA (Reșița)

Elegidia

(mică elegie)

mă plec
și sărut mina bunicii și pămîntul
din crăpăturile palmelor de care ea
se rușina lasă maică zicea
trăgîndu-și repede mina cînd
soseau rudele de la oraș în concediu în
limuzina de bucești vorbind
în șoaptă deh ca la priveghi
despre actuala criză mondială
despre griji mărunte / cite pietre-n
munte peste toate
palma bunicii trecea palma
a îmbătrînit pe creștetul lor tuturor iată
i s-au înmulțit crăpăturile a
crescut iarba din pămîntul care ne ținea
loc de iconă seara cine va mai întreba
știi tu copile
țara în care florile nu se veștejesc niciodată
pe ii pe porți pe ulcioare o
primăvară veșnică în care
străbunii mereu tineri ț-i regăsești

Paraclautiron

(cîntec la ușa iubitei)

(de) va veni iar ziua în care prieteni
ne vom întoarce acasă cu
priviri pline de chei vom trece din
casă în casă călare pe ultimul cal flu
ierînd și chioțînd / și cu murgu nechezînd /
din potcoave de aramă / să nu dăm la
poduri vamă ce larmă ce larmă
va fi în pompeul nostru iubit scurmînd
prin cenușă amîndoi vom porni dezropînd în
ții zeei astrele apoi casele strada cu bar
icadele miresmelor de pork-and-beats la
urmă obosiți vom mătura cenușa de pe
chipurile noastre și
inghesuînd totul în poate poemul acesta
vom aștepta o zi în care
prezum săgețile sfîntului sebastian
ciudate amintiri ne vor năpădi

Frumoasei fără corp

se făcea că
pe cioburi de liniște de 100 wați dansam
împreună răgușiți cîntam
hello baby mademoiselle între mine și mine
te pun puncte puncte puncte
disc-jockey schimbă placa s-a uzat
țura-i
iară / ca ș-asară / c-am o
mîndră mititea / nime n-o poate vedea de-a
lungu drumului de întorcere la
picioarele noastre orașul rămînea o
pașiște cu mii de licurici pe care din
ochii tăi o ploaie de
îngeri cădea iubită hip hip
arome turmentau trecătorii și așa
cum mai firziu s-a constatat stelele
și luna în părul tău s-au scuturat dar în
drăzniți doamnelor binevoiti domnilor în vază
duhul acesta poftiți cu toții intrăți
priviți
acolo departe jos
pe o dosnică stradă singur
cu țeava poemului în gură poetul
apasă iar pe trăgaci

Eidolon

gata băieți am zis strîngeți rîndurile și
la un semn
bunicul tata eu ne-am aruncat
prin sulitețele acestui poem spre
celălalt tărîm unde auzi
trec titani cîntînd pe sub lauri
(andante marziale) 1 2 3 și
la revederece tabărăăă dragăăă / la revederece
noi plecăm pe combine șantiere în uzine în
țîlneam același tinăr zeu al zilelor noastre ce
parcă avea chipul meu și
făcîndu-i o largă reverență deși
piciorul de lemn al bunicului mă cam incomoda
i-am înmînat o
doină cu care să sprijine cerul
doina în care și-a făcut cuibul
ciocirîlia din sufletul străbunilor mei ah
și să nu uit
am zis eu cu vocea groasă a tații
nici turnul londrei nici turnul din pisa ei
turnul chindiei puneți-mi-l căpătii

Sinucidere romantică

(quasi una fantasia)

ca un poet romantic
mă culc pe o ureche și nu aud decît
morile mele de vînt pssssstpst
pășii în virful picioarelor aici acum
poetul clocește un ou vă rog
cu metafore din care se va naște ea eterna
sublima femeie ooff leano fa / tu mi-ai fript
ini-ma-a-a (parlando rubato) și iar
poemele mele te vor farda te vor
oxigena etc. et. caetera da
dă-i drumu vere pe stradă s-o vedem și
noi s-o putem evalua numa noi
amîndoi iubită ne vom putea vedea
de la 3 a.m. la
3 dimineața restul timpului ne vom îngropa
la umbra versului acesta pe care voi scrie
jela te iubesc te iubesc te iubesc
un terzo incomodo un terchea-
berchea cititorul ca un papagal va repeta

CONCURSUL DE POEZIE „NICOLAE LABIȘ”, EDIȚIA A XX-a

Premiul „Pagini bucovinene”
AUREL POP (Satu Mare)

CELE CITEVA MOMENTE ALE UNUI POEM

1. din evidența contabilă stocul cuvintelor
e insuficient facerii unui poem
îi trebuie lumină și câteva litere mari de deschidere
și împodobescă sufletul cititorului
atunci cînd își aduce amînte de prieteni
cineva bate la ușă încît sunetul intră
în timp ce eu fac disecția unei scrieri
noi ridicăm un fragment să întîmpinăm tăcerea
dintre vreme și cei care curg
într-un moment de basm

2. de la difuzoare se aude un cîntec vechi
apoi o pauză
timp în care îmi inchipui un dans
și iar câteva instrucțiuni
după care gîndul alargă spontan spre finish
ca o strigare așezez imaginea acestui poem
prin care lumea îndreaptă la față cuvintele
stau așezate la fel într-un cant
încît dacă citim povești cu feți frumoși și zmei
pe care i-am înălțat spre lumină
prin cîntec să privim o clipă spre izbîndă

3. chipul patriei îl port ca un semn
ca și cum ar fi o ființă iubită
căruiă nu-i spun niciodată adio
dintr-o ilustrată de provincie
țărării țes cu noaptea în cap
prin viață bucuriile vin dintr-o parte

4. atunci cînd nici nu te-astepti
privirea îți apare mereu în ogîndă
e din nou liniște
prin vene stîngele meu face viraže
încît te stropești la reluări
în trucaže video orice detaliu ne ridică
un semn de întrebare la care îmi răspunde
cineva din camera dealături a inimii

5. îți voi vorbi într-un mod simplu
dar adevăratele momente spuse cu sufletul la gură
oferă șansa salvării dintr-o anume singurătate
nu încerca din memorie starea poetului
e cuprînsă de fiorul împlinirii și al dragostei de țară
îl fac scut la holarul privirii
încît într-un semn atîrnă puterea

Premiul Centrului de Librării
SABIN GHERMAN (Zaul de Cîmpie
— Mureș)

ALEGEREA NUMELUI

Cînd trandafiri îmi înfloreșc
prin gură
(năting ieșînd albastrele silabe)
e semnul dur, un semn de note

grave;
poemul-pat de flori, dar și măsură.

Mă-nconjură cum fluturul o lampă
cuvîntul țilav (templu dureros);
în dans mortal (al cărții înspre os)
el în pupile înțelesuri sapă.

Un cer superb se trage-n stele
sfinte;
prînd îngeri, cu lasso-ul de cuvinte.

Premiul U.T.C.
EMIL MUNTEANU (Suceava)
ȘI APA

și apa se stinge sub ochiul ei
privirea se ascunde
în piatră
lumina i se pierde în orbi
albînd cărarea mîinii
acru ei
ca o strigare
ca un foc înnoat
și mai apoi
ca o lacrimă lăiată de vînt
sau ceva
rana acestui copac
ușa să plutească
risul este atit de sălbatic —
și apa

LABIȘ

Vocea în taină se stîngea,
Focu-n apă se nîngea
Cuvintele se risipeau
În aer. De la stele porneau.

Era lîmpede cerul atunci,
Vîntul cădea pe surdele lunci.

Aripa bătea albastru,
Se tăia,
Se ruginea,
Se ivea un astru.

Premiul Comitetului Județean de Luptă pentru
Pace GELU MORARU (Turț — Satu Mare)

ACVARIU

În camera cu pereți de sticlă
fata-și probează muștenia
ca pe-un rastel de puști
cu colbul din memoria paianjenului
spinzurînd ca un candelabru în mijlocul
încăperii.

Acolo în timp ce ea croșetează
din venele ei tropicale
scăldate de mari mărgele de ivoriu
un pulover pentru singele meu tomnatec
sînt uneori în stare să ofer
ceasul din perete pe muștenia aceluia paianjen
din unghiul domestic.
Din stradă cei ce văd acest schimb
se rușinează de nativitatea mea
ce înflorește în captivitatea unui acvariu.
Cite unul mai supărat bate cu degetul în perete
de parc-aș fi nebun să-l aud.

DICȚIONAR (LXIX)

MARIAN, LIVIU (n. 6 VI 1883, Siret
— m. 25 XI 1942, Craiova). Fiul folcloriștului Simion Florea Marian. Studii secundare la liceul „Ștefan cel Mare” din Suceava, între 1893—1901 (pe atunci încă gimnaziu superior) Absolvent al Facultății de Litere și Filozofie din Cernăuți, în 1905. În 1927 și-a trecut aici doctoratul cu teza „Contribuții la istoria literaturii românești din veacul al XIX-lea”. Profesor suplitor și apoi titular la Liceul „Ștefan cel Mare” din Suceava. Mobilizat în 1914 în armata austro-ungară, este trimis pe frontul din apusul imperiului. În 1916 dezertează și trece în România. A funcționat apoi ca profesor și director la Liceul „B. P. Hașdeu” din Chișinău, între 1921—1939. Lucrări (broșuri) tipărite: Suflete stinghere, nuvele și schițe, București, Ed. Minerva, 1910; S. Fl. Marian, Schiță biografică, București, Institutul Carol Göbl, 1910; Printre stropi, poeme în proză, Suceava, Ed. Școala Română, 1912; Prozatori noștri, crestomatie, în 2 volume, Chișinău, 1921, în colaborare cu N. Dunăreanu; Proza noastră estetică, studiu, Chișinău, 1921; B. P. Hașdeu și Rusia, studiu, Chișinău, 1925; (continuare în pag. IV)

MARCEL MUREȘEANU

„O lume reinviată... Memoria reține toate detaliile zilelor, toate mișcărilor anotimpurilor. Concretul e uimitor de puternic și poate aici stă secretul poeziei scrise de Marcel Mureșeanu”.

D.R. POPESCU

„Transilvănean stabilit de tânăr în Bucovina, Marcel Mureșeanu (n. 1938) are nostalgia locurilor natale, cu peisajul, figurile și intimitățile lor, dar nu e propriu-zis un dezrădăcinat, întrucât la el, spre deosebire de alți poeți ardeleni răspinși în cele patru vânturi, plăcerea evocării, a scormonirii în jarul memoriei afective e mai mare decât dorul de reîntoarcere... Marcel Mureșeanu e în această etapă relativ nouă a creației sale, în ciuda cotiturii tematice și de manieră, tot sensibilul călător prin memoria afectivă din cărțile anterioare, doar că merge pe un alt, mai modern, fir al expresivității poetice”.

Laurențiu ULICI

„E o poezie edificată pe întrebări aparent simple, formulate deschis sau numai sugerate, adresate cu un fel de sfidătoare reținere dar și cu cruzime mascată, care deschide dificile căi de acces către un tragic destin dezvoltat cu discreție și sobrietate”.

Mihail IORDACHE

„Adevărată obsesie din poezia lui Marcel Mureșeanu este timpul sau, mai exact, memoria în fața timpului. Împlinirea afectivă vizează un timp care nu supune, ci se supune memoriei”.

Mircea BRAGA

„Marcel Mureșeanu este un poet ce refuză deopotrivă retorismul vlăguit de seve, moda și virtuozitatea de tip exhibiționist, el trăiește în zona „furtunilor calme” și a valorilor perene, agresat de sentimentul devorator al timpului”.

Corneliu RĂDULESCU

„De altfel, între calofilie și inexpressivitate, ambele constient și eficient utilizate, se întinde registrul de expresie al poetului. Nici într-o direcție, nici în cealaltă, poemul lui Marcel Mureșeanu nu riscă inutil; decența care controlează fondul sentimental, limitându-i efuziunile la strictul necesar, controlează și nivelul expresiv al poemelor, scutindu-l de platitudine sau prețiozitate”.

Al. CISTELECAN

Vedenii am...

cu suflete nebune
ce ies pe nesimțite din vreun trup
și despuiate se aruncă-n marea
de întuneric și de gheață
poate că sînt cărări sau cunoscută elipse
pe unde urcă-mpinse de combustii
cu totul altele decât ce știm
oricum cînd Firii mă întorc
însit sînt de-orîșice putere
șleampăt și stors
și-ntrég cuprins de teama că vreedală
putea-s-ar ca trupul să-mi devină nemuritor
și el să locuiască în sufletul de-acum
ce în pămînt s-ar respira și pierde.

O vară întregă...

furnicile au umblat pe trupul meu
și n-am rupt tăcerea
ce mi-ai incredințat-o
un singur cuvînt a fost deajuns
ca să te vind
treceam zilnic prin urechile acului
dorindu-te
îți aminești acea catapultă
saltul tău de pe marginea ultimei ore ?
să ard și umbra să-mi rămînă pe zid
cu brațele întinse
doar asta nu mai simțisem pînă atunci.

Simion Florea Marian în amintirile fiicei sale

Et in Arcadia ego! Am cunoscut și eu acea Arcadie care a fost pentru mine universul spiritual din casa marelui folclorist. Timp de 7 ani, am cercetat în amănunt viața unei familii despre care s-a vorbit și se va vorbi încă multă vreme.

Am mai avut norocul, pe lângă cercetarea documentelor, să stau un an de zile în apropierea ultimului vlăstar al folcloristului, MARIA MARIAN, căsătorită cu profesorul Mihai Cărăușu. Trecuse de 80 de ani, se mișca greu.

Martoră a multor întâmplări din viața tatălui și a familiei, se lumina la față cînd își amintea de anii copilăriei. Era o bună pianistă; scriese versuri și, din fericire, unele s-au păstrat, Maria Cărăușu se formase în atmosfera de efervescență spirituală a familiei.

Am fost bucuros să-i stau în preajmă și să notez mereu, amintiri de demult. Fondul documentar ne poate ajuta să urmărim munca de creație a celor doi scriitori — tatăl și fiul —, relațiile lor cu cărturarilor din epocă. Dar despre viața lor intimă, în familie, cu copiii, cu grădina, florile și copacii din jur, nu avem prea multe mărturii.

Am scris cu răbdare și, după trecerea fiicei în lumea umbrelor, am revăzut aceste însemnări. Le prezint cititorilor, cu nădejdea că vor reinvia oameni și întâmplări din alt veac sau de la început de veac.

Eugen DIMITRIU

„De cîte ori mă gîndesc la copilărie, la familia cu care m-am trezit cînd am venit pe lume, îmi dau lacrimile. Unde-i veselia de altădată, cînd eram toți acasă! ? Desi sub stăpînire străină, ne incurajam unii pe alții și nu uitam o clipă că sîntem români. Pe atunci trăiau mămăuța și tătuta, mă jucam cu Inocențiu și Liviu.

Tatăl meu, Simion Florea Marian, era fiu de țărani gospodari din Iliești, cu înaintași originari din Transilvania. Mama, Leontina, era fiica protooesviterului Ioan Piotrovski, din Siret.

În cei opt opt ani petrecuți acolo (la Siret n.n.), părinții au locuit la bunicul. Au avut la început doi copii — Victor și Aurelia —, care au trăit puțin și sînt înmormîntați la Siret. În 1881 a venit pe lume Inocențiu, care a ajuns inginer hidrolog, cu studii universitare la Viena. Liviu s-a născut în 1883, tot la Siret. A fost profesor de română, doctor în litere și membru al Societății Scriitorilor Români.

Din povestirile tătutei am înțeles că perioada de la Siret a fost rodnică. Sînt anii în care a publicat numeroase cărți: i-au scris Ma-

Zeul Myo-o...

Veni la mine
și îmi vorbi
vei suferi atîta vreme
cît sînt lîngă tine
ea te așteaptă goală și pură
în grădina cu nuferi
...du-te!
cînd gura și-o deschise
ca floarea uitării i-a dat-o
și el nu mai știa cine este
atunci ne-am iubit în fața lui
dar iubita mea i-a spus mai tîrziu
și Myo-o zeul
mai vru din floarea aceea
cu el deodată și eu...

O eră-i

între iarbă și nisip
și presărate mituri ca și oaze
din mîi în mîi de ani de pe pervaize
răscolitor privește cîte-un chip.

Putere a lumilor — inchipuirea
neprihănită hrană pentru goturi
purtați în virtute și ocoluri
reumple dintr-un timp în altul Firea.

Ci obositul trup precum havuzul
mai nalță-și sprinteneala și se-aprind
cenușii slujitor, el o va vinde
luindu-i vîzul, ucizînd auzul.

Cum stă întinsă...

felina mică pe nisipurile mișcătoare
dinții ei albi sfîșie încet aerul
și fișile acelea le eliberează pe rînd
încît dacă nu le-ar duce vîntul
s-ar putea s-o înconjoare toate și s-o cuprindă
doar cînd în ochii ei ajunge soarele
un om cunoscător în această știință
poate dovedi că de nimeni
un tărîm nu poate fi mai bine păzit
și că în larg dacă vezi corăbii aprinse,
atunci...

Ilustrație la o carte

Numai simburii uscați au rămas
din această învățătură
iată îi ține în pumn un copil
ce va face cu ei ?
el nu știe de pericolul ce-l duce în palmă
ce nechipuzită încercătură
după cele trei atacuri spre Belo Monte
n-a mai rămas piatră pe piatră
vulturii desăvîrșiră cele de priință
plouă cu uitare zile în șir
de se-nfundară șleahurile în toată Bahiă...
din mina lui lunecară se-înțele
genunchele lovi steiul și sîngeră
fără de rost i se rotiră ochii
pînă la vîzu ridicîndu-se și dispărînd
ca și cum le-ar fi ciugulit
hoitarii urubus.

Mă aflu acum...

ca acel comandant din vechimi
(dar oare numai de-atunci ?)
omorît într-o noapte ploioasă
de oamenii săi
fără ca ei să bănuie nici
că lungă cale a izbinzii
numai lui în vis se-arătase
...atît de mult apartîn

iorescu și Alecsandri; a fost ales membru activ al Academiei Române. Fiind numit în 1883 profesor la Gimnaziul superior gr. or. din Suceava, a locuit temporar lîngă mănăstirea Sf. Ioan. După ce a obținut premiul „Năsturel Herescu”, de 4000 de lei, al Academiei Române, pentru Ornitologia, în 2 volume, a cumpărat casa fraților Capri, în care ne aflăm acum.

În 1885 a venit pe lume Aspazia, care a trăit numai 5 ani. Era frumoasă și inteligentă. Odată, cînd s-a îmbolnăvit grav mămăuța, a venit bunică, de la Siret. Pazica (Aspazia) i-a spus atunci: „Bunică, să pun mîna sub perna mamei, poate are să-i fie mai ușor!” Toți din casă au lacrimat, iar după moartea surioarei, în 1890, ori de cîte ori se aducea vorba de ea, tătuta părasea camera. O iubise foarte mult. Mama era o femeie inteligentă. I-a ajutat deseori tatei la corectura pentru tipar a lucrărilor sale alături de Liviu.

În 1896, cînd am venit pe lume a fost mare bucurie în casa noastră. Tata a plantat un nuc în grădina.

Mi s-a povestit, peste ani, că vara mă lua tata de mîină și mergeam împreună în grădina. Mă așeza pe o bancă, iar el, îmbrăcat în cîmașă albă și pantaloni gri, își suflca mînele, scupa în palmă și se apuca de cosit iarba, ca să-și aducă aminte de vremurile cînd era flăcău la Iliești.

De cîte ori venea de la Gimnaziu, îl așteptam la poartă. Fugeam la vale, spre biserica Sf. Nicolae, și-i luam bastonul, mînușile și pă-

disperatelor păsări
ce zboară fără de aripi
sub un cer de carton
înorate de gîndul nu cînd
ci unde-or ajunge.

La puțină vreme după aceea...

s-a ridicat la cer părintele meu
și noi nu-i mai vedem fața
ci numai statura dreaptă pe nor
și-i mai vedem mina osoasă
alcătuiindu-se la fiecare mișcare
eram muți și orbi
la alte încercări asupra noastră
poate voia să coboare dar nu mai putea
l-am văzut scoîndu-și cămașa
și aruncînd-o dedesubt
de toate dezbrăcîndu-se pe rînd
toate zburau după el
pînă cînd n-a mai fost ce să zboare.

Mi se întîmplă...

să scriu despre nebuniile lumii
despre teroare, spaimă și sete
copii criminali ipocrizie și mîndria prostiei
atunci corbul ce stă pe șoldul zeiței
ca pe un contrafort
croncăne și înghite hieroglifele
fatalitate zic fatalitate!
doamne, poate voi nu știți
cum arată resemnarea
ca ține capul plecat
înjunghiată întotdeauna
o mînușă de fier
lovește din cînd în cînd
fața ei înjosită de durere.

Dezlege-mi-se

cît de afund a fost innodată
eram ca acel clopot
fără de glas
ca acea turlă fără de clopot
mă afundam în întunecime
acum pot scoate țipete egale
acum mă trezesc țipînd cu sfială
cîteva înțeleșuri se mai văd
venind sau plecînd
dar pot aștepta
ah, acum pot aștepta
extremitățile reci ale tăcerii
se umplu de sînge!

Cuvintele acestea...

de le-ating
în loc să se aprindă se mai sting
o dată, și-nțmericul străbate
mai dîncolo de prima jumătate.
Întunericimea lor de dinainte
pare doar umbră stînd lîngă cuvinte
iadul indus în partea amăgîită
stă împietrit pe buza împietrită,

pe cînd deasupra norul alb se plimbă
vorbind doar cu luminile-ntr-o limbă,
poeti ai viscerelor luminate
au ochii goi și mîinile tăiate.

Nu recunosc decît a Noptii stemă
heraldic semn ce-i fără de sfîrșire
limb pomenit în cea din urmă lemă
nepîngărit misterul de citire.

lăria. Mă săruta totdeauna pe frunte. Alergam apoi singură spre casă, într-un suflet, să-i spun mămăuței, care pregătea masa.

După ce se odihnea puțin, tata se apuca de scris, la biroul care-i acum în muzeu. Înconjurat de cărți, stătea ore întregi aplecat asupra hîrtiilor, cu condeii în mîină.

Seara ieșea în oraș. Nu știam de ce. Mai tîrziu am aflat că se ducea la „Clubul Român”, să joace biliard. Se întilnea apoi cu cărturarilor orașului — Vasile Bumbac, Constantin Cosovici, Animpodist Dașchevici și alții, cu care discuta probleme culturale ale românilor din Bucovina, sau citea presa. După ce se întorcea acasă și stătea la cină, îmi spunea o poveste, pînă adormeam, apoi se apuca de lucru.

Părinților le plăcea să se ocupe de gospodărie. Erau și nevoiți s-o facă, pentru că eram în casă cinci suflete și numai tătuta avea salariu.

O mare bucurie am avut cînd mi s-a dăruit un pian „Ehrbar”, adus de la Viena. Îl alese Inocențiu, cu ajutorul capelmăistrului orchestrei imperiale. Era negru, cu coadă și avea o rezonanță excepțională. Cît a trăit tata, luam lecții cu doamna Suzana Baining-Lewandowski, absolventă a Conservatorului vienez. După moartea lui, am continuat cu profesorul August Karneț, un artist foarte dotat.

Ani de-a rîndul s-a făcut muzică de cameră serioasă în casa noastră. Tătuta cînta la flaut. Primea note — scrise de mîină — de la prietenul și colegul de școală Vasile Gr. Pop. din București, care mai tîrziu s-a realizat ca scriitor.

Primăvara, tata era invitat la sesiunile anuale ale Academiei Române. Lipsea 2—3 săptămîni și suportam greu absența lui. Uneori nu se putea duce, pentru că nu primea aprobarea de la directorii gimnaziului. Era scotit un naționalist îndezirabil, iar legăturile cu țara liberă — periculoase.

Din București, tata ne scria aproape în fiecare zi. Ne trimitea cărți postale ilustrate, cu imagini color ale celor mai frumoase clădiri sau parcuri din capitala României. Nouă, copiilor, ne dădea de grijă să învățăm. Mie, îmi scria că a stat pe aceeași bancă, la Academie, cu bădița George Cosbuc.

Pentru el, drumurile la București era momente de destindere, cînd putea gîndi și vorbi liber despre durerile neamului nostru, despre nădejdele de viitor, despre visul Unirii tuturor românilor, pe care n-a mai apucat-o.

Pe măsură ce creșteam, începeam să înțeleg că viața lui nu era deloc ușoară. Muncea enorm. În timpul timp, părea parcă angajat, cu un fel de disperare. Într-o cursă contra-cronometru, pentru a termina opera capitală a vieții lui: **Botanica populară română**. Inevitabilul s-a produs. Dobrei la pat, a răcut 11 săptămîni. În ziua de 11/24 aprilie 1907, tata a trecut în lumea umbrelor. Evenimentul a căzut ca un trăsnet asupra familiei. Vestea a uluit pe cunoscuții din oraș și din alte părți. Academia era și ea uluită, realizînd pierderea pe care o suferea.

(continuare în pag. IV)

LEOPOLD

STAFF

(R. P. Polonă)

Clipa

S-a dus ! Ce să te faci cu ea
De-aceea este doar o clipă.
Dispare, nelăsând nimic,
Ca o bătaie de aripă.
Nu ne-amintim de ea-n schimbări
Și-n hora timpului rotundă
Tot alte stele bat în mări,
Și-alte frumoase ies din undă.

RICHARD WILBUR (S.U.A.)

De iertare

Cuvîntul a înghețat pe buzele vîntului.
Vîntul, asemenea unei corăbii, plutește cu nouri cîmpiei.
Obscure și densa pîrguire a merilor
Filtrează liniștea deasupra lumii.

Ți-e verde rochia, părul auriu...
Și ești ca o chemare a cîmpiei neliniștite.
Cu glasul vîntului, cu zvonul ierburilor, cu foșnetul merilor
Imi iau rămas bun — și te rog să mă ierți, iubire.

Piața Spaniei

Nu pot uita :
Sus, treptele de marmură,
Și ea în piață singură
Ca într-un dans vrăjîit,
ca și cum s-ar fi oprit din fugă,
Ea coboară, tăcută, spre
piața fîntînilor susurînd însoirit.

Și-ntreagă numai frumusețe, dansează-n piață
Unduind în stropii ce se sparg,
Așa cum s-ar roti un vis
În dantela de marmură a pieții
Asemeni unei frunze peste-un iezar
O clipă se rotește, iat-o... nu-i
Apare iarăși — parc-ar zbura
Neștiutoare, vai, de propriu-i farmec !

In românește de Arcadie ARBORE

ION RADU ZĂGREANU (Bistrița-Năsăud) Premiul „Pagini bucovinene” la Concursul de literatură „Moștenirea Văcăreștilor”, ediția a XX-a, Tîrgoviște

Întîlnire de familie

De data asta
tata n-a mai venit,
s-a ascuns după o frunză.
A bătat cu privirea
în geana drumurilor.
A văzut cum plecări izvorau
din toate punctele cardinale.
Și ca un semn de întrebare
s-a retras sfios într-o așteptare :
„O să cad între voi
mai înspre toamnă”.

CONSEMĂRI

Ediția a XX-a a Concursului național de poezie „Nicolae Labiș”

Aflat la cea de a XX-a ediție, jubiliară, Concursul Național de Poezie „NICOLAE LABIȘ”, unul dintre cele mai vechi și mai prestigioase, care se adresează tinerilor poeți, a prilejuit în acest an o suită de manifestări literare în orașul și județul Suceava.

Deschis tinerilor creatori, care nu au împlinit vârsta de 30 de ani, concursul s-a bucurat de o largă participare : peste 140 de poeți din toate județele țării. Juriul, prezidat de poetul Anghel Dumbrăveanu și onorat de prezența tovarășului Dumitru Radu Popescu, președinte al Uniunii Scriitorilor (președinte de onoare al juriului), a scriitorilor și criticilor a fost compus din : Ion Horea, Laurențiu Ulci, Artur Silvestri, Corneliu Sturzu, Nicolae Turtureanu, Sergiu Adam, Radu Mareș, Crăciun Bojan, Constantin Sorescu, Adrian Dinu Rachieru, Ilarie Hinoaveanu, Mihai Negulescu, Ion Paranici, Marcel Mureșeanu, George Damian, Ion Beldeanu, Mihail Iordache, Victor Rusu. La dezbateri au participat scriitorii : Andi Andrieș, Ion Tușiu, Nicolae Prolpeanu, Al. Dobrescu, Constantin Coroiu, Daniel Dimitriu și Ilarie Hinoaveanu. Marele Premiu a fost acordat lui Constantin Rupa, tehnician din Reșița.

Lucrările au prilejuit și o interesantă discuție cu privire la poezia tînără și concursurile literare, remarcînd, prin prisma valorilor validate în timp, prestigiul concursului „NICOLAE LABIȘ”. În cadrul manifestărilor prilejuite de această ediție, sîmbătă, 15 octombrie, la liceele industriale nr. 1 și nr. 3, la Liceul Economic și Liceul Pedagogic „Emil Bodnăraș” din municipiul Suceava au avut loc sezoari literare la care au participat scriitorii invitați și laureații din acest an.

Festivitatea de premiere a avut loc duminică, 16 octombrie, în prezența tovarășei Heena Paranici, secretar cu probleme de propagandă al Comitetului Județean Suceava al P.C.R., a scriitorului Dumitru Radu Popescu, președintele Uniunii Scriitorilor, a tovarășului Mircea Radu Iacoban, secretarul Asociației Scriitorilor din Iași, a tovarășului Mihai Ghergu, vicepreședinte al Comitetului de Cultură și Educație Socialistă Suceava Cu prilejul festivității a fost omagiată personalitatea poetului Nicolae Labiș, prin intervențiile criticilor Laurențiu Ulci, Constantin Sorescu, prin recitățile din și despre Labiș susținute de poeții Elena Ștefci și Aurel Dumitrașcu.

În aceeași zi, la Mălini, a avut loc, în prezența tuturor invitaților, printre care și sora poetului, profesoara Margareta Labiș, o emoționantă evocare.

La sezoarele literare care s-au petrecut în aceeași zi în comunele Slatina, Frătăuții Noi și Bileu au participat scriitorii : Dumitru Radu Popescu, Andi Andrieș, Adrian Alui Gheorghe, Ion Beldeanu, Dan Bodnar, Denisa Comănescu, Daniel Corbu, Constantin Coroiu, Ion Cozmei, Ion Cristofor, George Damian, Dan David, Viorel Dârja, Daniel Dimitriu, Al. Dobrescu, Anghel Dumbrăveanu, Aurel Dumitrașcu, Ilarie Hinoaveanu, Constantin Hrehor, Traian Iancu, Mircea Radu Iacoban, Mihail Iordache, Ioan Manole, Radu Mareș, Marcel Mureșeanu, Liviu Popescu, Nicolae Prolpeanu, Adrian Dinu Rachieru, Victor Traian Rusu, Cornelia Maria Savu, Constantin Severin, Constantin Sorescu, Elena Ștefci, Constantin Ștefuriuc, Corneliu Sturzu, Mircea Tînescu, Nicolae Turtureanu, Laurențiu Ulci (D. C.).

Expoziție

● La Galeria de Artă din Suceava — o expoziție care tinde să devină o adevărată retrospectivă, semnată de pictorul Dumitru Rusu. Organizată pe cicluri cu adevărat reprezentative, „mișcîndu-se” între grafică și pictură, cu o dezvoltare nu chiar la îndemîna oricui, abandonîndu-se peisajului din satul bucovinean (vezi cele douăzeci de tablouri din/despre Gălănești), expoziția Dumitru Rusu mărturisește despre un artist în plină maturitate, a cărui „cumințenie” se confundă cu aceea a artistului călăuzit de talent și cultură. O privire cit de cit avizată, ațintită asupra lucrărilor, se va opri, aproape fascinat, la acuarelele expuse, riscînd să le atribuie, de cele mai multe ori, unei fantezii neobișnute, într-atît sînt acestea de pătrunse de gloria culorii, implicînd a unei lumini furate spațiului re-creat !

● În holul teatrului din Suceava expune Ștefan Purice, un tînăr, de verificat talent, abandonat naturilor statice și podurilor peste Siret. O anume timiditate sau plonjare, cu mult curaj, în „necunoscutele” cromatice, sînt transformate ușor în calități, atunci cînd e vorba de un început de drum. Oricum părerea noastră este aceea că Ștefan Purice merită un dascăl. (M.M.)

Zilele Bibliotecii județene „Suceava”

Manifestările incluse în cadrul celei de-a treia ediții s-au desfășurat între 12 și 17 octombrie fie la sediu, fie la filialele bibliotecii, la școli și la întreprinderi din municipiu. E suficientă enunțarea temelor comunicărilor pentru a explica succesul de public ; Aspecte ale vieții culturale în Suceava medievală. Cărți tipărite la Suceava de-a lungul anilor, Personalități feminine în viața social-culturală a Bucovinei și altele. Atît recitalul unor poeți (Suceava — omagiu liric), cit și cel susținut de actori ai teatrului din localitate cu texte clasice din aceeași arie tematică s-au desfășurat la secția de muzică și artă plastică în prezența unui public receptiv. Desfășurate în școli și întreprinderi, coloavii despre carte, valoarea formativă, lărgirea orizontului spiritual, valoarea estetică au prilejuit și prezentarea unor volume nou apărute. Expozițiile deschise în aceste zile, una tematică — Cartea în slujba educației socialiste și una a Cercului de bibliofilie și Ex libris sînt în continuare la dispoziția publicului. (T. M.)

REALIZATORI : Ion BELDEANU, George DAMIAN, Viorel DĂRJA, Ion CARP FLUERICI, Mihail IORDACHE, Gh. LUPU, Marcel MUREȘEANU, Ion PARANICI, Victor Traian RUSU, Mircea TINESCU, Alexandru TOMA
Secretariat : Eugen DIMITRIU
Tehnoredactare : Valentin MILICI

Comitetul județean de cultură și educație socialistă Suceava

CADRAN

Intrarea tramvaiului în literatură...

1. Oglinda fermecată „Cîtă ficțiune încapă într-un poem ?”. O întrebare, cam gratuită, să recunoaștem, așezată în fruntea unei pagini din revista Amfiteatru, la care se trudește să răspundă cîțiva tineri autori. Intervențiile lor, ce-i drept, spirituale, nu reușesc totuși să demonstreze altceva decît ceea ce știe mai orice muritor. Numai că fiecare dintre cei chestionați vrea să ne convingă (dacă nu și acesta o fi fost scopul anchetei) de profunzimea poeziei cultivate de optzeciști (semnatarii aparținînd respectivei promoții). Numita

poezie „acceptă totul pentru că vrea totul”, declară categoric Magdalena Ghica. Motivul ? „Pentru că s-a săturat să secționeze omul în nivele și palie-re și platforme și etaje”. Și asta, ne asigură M.G., „chiar dacă poezii par să se aplece doar asupra unui calcidoscop de fragmente, par că plîmbă de-a lungul bulevardelor și autostrăzilor din orașe ori din creiere doar cite o oglinjoară de buzunar eventual spartă”. Afîta doar că, atenție : „oglinjoara lor nu mai e plană și bidimensională...”. O fi fermecată! Mai știți ?

2. „Cel mai...”. Despre Cristi-an Popescu și așa-zisele sale versuri am mai scris la acenș-tă rubrică, exprîndu-ne ne-dumerirea îndeosebi față de încercarea citorva snobi de a-și convinge cititorii că au descoperit în C. P. un mare talent. Textele sale, amintînd de experimentele avangardiste, nu sînt în fond decît niște „glumi-ți” ce iau în răspăr stereotipiul cotidiene și care, în cel mai bun caz, pot stîrni amuzamentul amatorilor de anecdote : „Arbele genealogic al

familiei Popescu e falnic. El crește în Cîsmigiu, lîngă Iac. Mai întotdeauna e împodobit cu globuri și beteală și e altoit cu un stilp de telegraf...”. Între timp, aflăm cu uimire, C.P. a și debutat editorial, fapt salutat cu nemărginit entuziasm de Nicolae Manolescu. (Rom. lit. nr. 41). Să nu uităm însă două amănunte esențiale : 1. există la ora actuală nu puțini tineri de real talent care continuă să-și aștepte intrarea în literatură ; 2. cîți dintre debutanții ultimelor doi-trei ani s-au bucurat de o asemenea generoasă primire ? Nu avem nimic cu autorul, dar nu găsim nici o justificare în elogiiile cu care acesta este salutat. Superlativul folosit de N. M. („extraordinar poet”, „mare talent”, „unul din cei mai mîmitori poeți actuali” etc.) nu au susțineri reale pentru că nici un criteriu de apreciere valorică nu ne permite să afirmăm că propoziția „Subsemnatul Popescu Cristian am strîns și azi, vineri, negru sub unghie de dimineață pînă seara” intră sub incidența artei.

Desigur, o anumită ușurință

în creionarea acestor „poeme vorbite”, cum le numește distinsul critic, nu poate fi trecut cu vederea. Ea e susținută bineînțeles de verva și simțul de observație ale autorului în receptarea spectacolului realității de fiecare zi. Numai că a detecta în aceste „fulguri” naiv-ironice semnul unui talent „extraordinar”, înseamnă ceva mai mult decît exagerare. Sedus de giumbușlucurile urmuziene ale plachetelii comentate, N. M. nu ciză să noteze : „Tramvaiul ca element de univers poetic intră cu adevărat în literatură odată cu Cristian Popescu, la fel cum sania a intrat odată cu Esenin”. Cu aceeași inutilă grandilocvență C. P. este comparat cu Nichita Stănescu, Bacovia, Minulescu și alții.

Al. Dobrescu atrăgea recent atenția asupra unei practici curente în critica noastră : aceea de a da tonul de la centru. Nu ne vom mira dacă, după intervenția lui Nicolae Manolescu, alți recenzenti se vor grăbi să-și acordeze la unison „viorile critice”.

Ioanid DELEANU

Simion Florea Marian în amintirile fiicei sale

(urmărire din pag. III)

Casa era pustie după moartea lui. Biblioteca, manuscrisele, încremeniseră așa cum le lăsase el. O pensie mizeră a marcat pînă la moarte ființa mamei. Ea s-a stins în vara lui 1931.

Anii s-au scurs. Ajunși la bătrînețe (soțul meu e pensionar), ne-a preocupat tot mai intens ideea înființării unui muzeu închinat tatălui meu, care s-a deschis la 22 iunie 1974. Casa are o valoare deosebită și datorită personalităților care au trecut pe aici. Unii au fost oaspeții tatei, alții ai fratelui meu Liviu : Bianu, Artur Gorovei, Gustav Weigand, Dragoslav, apoi Sadoveanu, Lovinescu, Cincinat Pavelescu — vesel și ironic, Iosif Gîrlăanu, Caton Theodorian și A. de Herz. Aceștia din urmă au venit în iarna lui 1909, pentru comemorarea lui Creangă în Bucovina. Mi-l aduc aminte pe Sadoveanu, urias, scuturîndu-și încălțările de zăpadă.

Așezat la masă cu confracții scriitori, se ospăta cu mare poftă din sarmale fierte în oale de lut, pe plita din bucătărie, cumpărată de tata în 1903 —, marfă vieneză.

Trebuie să mărturisesc, pentru prima dată, că am trăit și eu ispi-ta condeiului, încercîndu-mă în epigramă. Am scris multe. Rămîn aici, printre documentele Fondului memorial și poate că vreodată cineva se va apleca asupra lor cu răbdare, alegînd ce e bun.

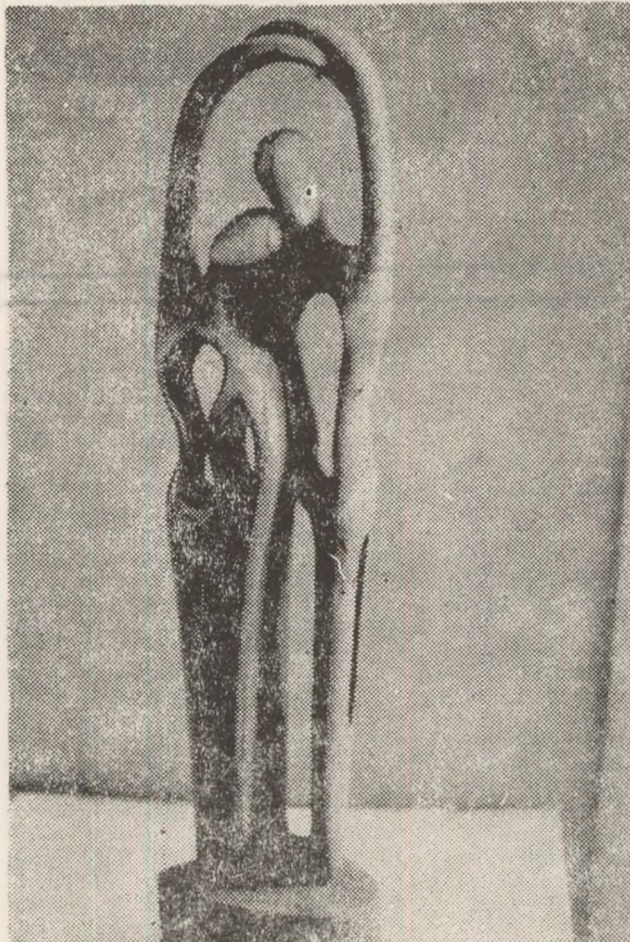
De multe ori stau la geam și privesc spre pîrculețul din fața casei, unde, printre mestecenii cu coajă albă, văd bustul tatei, realizat în 1935 de sculptorul stupcan Gheorghe Bilan. Cînd se înșirue din deal sau din vale clasele de elevi, îmi crește inima de bucurie, căci știu că vin să viziteze muzeul ; cei mici să asculte poveștile culese de tătuta ; cei mari să învețe din exemplul lui de muncă, de patriotism, de dăruire pentru propășirea țării”.

iet de artă, Craiova, 1941.

Liviu Marian a fost un publicist merituos și mai ales un pasionat animator cultural. Încercările sale literare (poezii, nuvele și schițe) sînt modeste și neconcludente. A debutat în Junimea literară, revistă prestigioasă în epocă, fondată la Suceava, fiind unul dintre întemeietorii ei. Animator cultural încă din timpul studenției, în cadrul societăților studențești din Cernăuți, în Suceava începutului de secol Liviu Marian a organizat sezoari literare renumite, cu participarea unor scriitori români din întreaga țară (M. Sadoveanu, Emil Gîrlăanu, Șt. O. Iosif, Caton Theodorian, Ion Mi-

nulescu, Corneliu M. Idoveanu, Cincinat Pavelescu ș.a.). De-a lungul anilor a colaborat la revistele Adevărul literar și artistic, Cosinzeana, Curentul nou, Luceafărul, Ramuri, Sburătorul ș.a. A publicat, în reviste, traduceri (versuri, fragmente de proză) din Lenau, Dostoievski, Schiller, Strindberg, Oscar Wilde, Gorki ș.a. Referințe critice : Doboș, Fila-

ret : Societatea academică română „Dacia” — 5 ani de viață studențească : 21 mai 1905—21 mai 1930, Cernăuți, 1930 ; Morariu, Victor : Amintiri despre Liviu Marian — în Făt-Frumos, nr. 1, ian.—febr. 1943, p. 4—6 ; Dimitriu, Eugen și Froicu, Petru : Liviu Marian (1883—1942) — în Buletinul Societății de Științe Filologice, București, 1983, p. 95—97.

Gavril Nichitean :

„Balerini”

DICTIONAR (LXIX)

(urmărire din pag. II)

Activitatea mea publicistică, 1904—1927, Chișinău, Tip. Eparhială „Cartea Românească”, 1927 ; B. P. Hasdeu și M. Eminescu, Chișinău, Tip. Eparhială „Cartea Românească”, 1927 ; Civilizație și poezie, București, Tip. Bucovina, 1927 ; Contribuțiunile la istoria literaturii românești din veacul al XIX-lea, Chișinău, Tip. Eparhială „Cartea Românească”, 1927 ; B.P. Hasdeu. Schiță biografică și bibliografică, București, Ed. Cartea Românească, 1928 ; Alexandru Hașdeu și Academia Română, București, 1932 ; Activitatea mea publicistică 1904—1934, Chișinău, Tiparul Moldovenesc, 1938 ; Ca-